

JAUNGOIKOAREN PROBIDENTZIA.

(LEYENDA PREMIADA EN EL CÉRTAMEN LITERARIO DE MARQUINA DE 1883.)

«Gaizki dabillena
Gaizki amaitzen da
Ondo bizi dana
Ondo ill.» (Refran.)

Mayatzak oraindiño
Eguncho bat eukan,
Errechiñolak pozik
Kantetan erautsan,
Lorak egozan arro
Zelai ta landetan,
Soñera barriakaz
Lurra agiri zan
Iturrichoetan,
Ura murmurketan,
Ibai garbietan,
Zeruak berriz ziran
Biziro pintetan.

Arpegia añ argi
Eukan eguzkiak,
Begiratuteko duiñ
Etziran begiak,
Artuko eutsezala
Inguru guztiak.
Inok ez eban uste
Añ laster odehyak,
Baña pilla andiak,
Baltz eta zuriak,
Añ izugarriak,
Laster burrukarako
Zirean jagiak.

Peru agura zarra,
Pobrecho jantzirik,
Edur gisan burua
Oso zuriturik,

Ezin ebalá bota
Oñkada ariñik,
Egoalako urtez
Guztiz astundurik,
Urbiñan urtenik,
Goisean goisetik,
Bizi zan echetik,
Arantzazura doa
Promesa egiñik.

Eguzkia gorde zan
Alako batean,
Estalgi baltza jakon
Jazarri aurrean,
Peruk zelan ez eukan
Echerik urrean,
Mendian aurkitzen zan
Igo bearrean,
Sasoi ederrean,
Larogei urtean,
Bizita lurrean,
Elgean goruntz doa
Baña aldatsean.

Trumoia asitenda
Burruka soñuan,
Chimista bat austenda
Peruren onduan,
Arech bat birrintzen dau
Saturik barruan,
Gizona larriturik
Jausten da soruan,

Añ une gaiztuan,
Eta chit estuan,
Al eban moduan,
Birjiña Arantzazuko
Deitzen dan beinguan.

Elorri batera zan
Nekez urreratu,
Bere anparupean
Jarrita geratu,
Arria zan bertatik
Goitik abiatu,
Orri eta erramak
Ugari apurtu,
Aiseak azkatu,
Euren putzak chistu,
Odeiak urratu,
Errekak euriagaz
Bertatik gañeztu.

Batetik zarra eta
Bestetik sustua
Errukari egoan
Peru gisajua,
Egun artan baraurik
Tripea ustua,
Komulgetako ustez
Garbirik barrua,
Berorik burua,
Leorrik aua,
Gorputza oztua,
Promesa betetako
Baña piñ gogua.

Zaldun bat agertzenda
Goyan atertzean
Gordin¹ osagillea
Zana Barrundian,
Peru gisajoaren
Tokira jastean,

Nai nok esango leuke
Alan ikustean,
Añ taju tristean,
Bakartasunean,
Leku urriñean,
Lagunduko eutsala
Al eban añean.

Euria ebalako
Barriz abiatu,
Zalditik an jatsirik
Gordin zan geratu,
Baña eskurik onek
Ez eutsan luzatu,
Ezta begi onakaz
Bere hegiratu,
Añ gichi lagundu,
Ikusirik estu,
Noz eban atertu,
Agurrik egin бага
Gordin zan aldendu.

Zaldira zelan igo
Munacho batetik,
Asten jako lau oñan
Arinka bertatik,
Gordinek bridai sendo
Tiratuagaitik,
Aberea gelditzen
Etzan orregaitik,
Doa arri artetik,
Naiz sastraketatik,
Zeñ bide ertzetik,
Bota arte nausia
Lurrera gañetik.

Entzuten da bertatik
Dei bat añ estua,
«¡Neure gogortasunen
Au dot kastigua!»

(1) Fabuloso nombre del médico de Barrundia.

Arritzen da onegaz
 Peru gisajua,
 Karidadez bizturik
 Ikustera dua,
 Chit errukitua,
 Oso samurtua,
 Gordin arrizkua
 Troka¹ baten jausirik
 Dakus zelaitua.

Berak gura ebana
 Egiñ ebanean,
 Chimista legez iges
 Zaldia bajoian,
 Egon arren añ makal
 Peru gorputzean,
 Laguntzeko usteaz
 Al eban añean,
 Erripa añ charrean
 Leku lahanean,
 Arrisku artean,
 Pozik aurkituten zan
 Beeratu zanean.

Baña Gordin egoan
 Lekura eldurik,
 Dakus au pulstu eta
 Arnasa bhagarik,
 Burua arri ertzak
 Erdi bi egiñik
 Azkenetan dagola
 Oso sinisturik,
 Chito samurturik,
 Belaunikoturik,
 Jaunari gogotik,
 Erregututen deutsa
 Arimeagaitik.

Erregu chit luze bat
 Egin ebanean,

Oitura dan legeche
 Kristinau legean,
 Illa bertan larga ta
 Aldats garratzean,
 Igo ezinik dabil
 Ach mutur artean,
 Eta goi aldean,
 Begiratuean,
 Chakurraz nastean,
 Bigun² eizaria dau
 Ikusten bidean.

¡Oh! ¡Bigun eizaria!
 Eutsan laster deitu,
 Zurturik ots onegaz
 Egin zan geratu,
 Peru nozbaiten jakon
 Nekez urreratu,
 Puskaten atsedan ta
 Berbaz abiatu,
 Zearo autortu,
 Zer zan an gertatu,
 Damua agertu,
 Gizon bat añ dongaro
 Zalako amaitu.

Bigunek eutsan dana
 Entzun arduriar
 Errukitutzen zala
 Osalari illaz,
 Eta mirariturik
 Peruren fediaz,
 Bujakan erabillan
 Jateko gauziaz,
 Ardao ta ogiez,
 Gaztai ta aragiaz,
 Al eban guztiaz,
 Indartu eban Peru
 Galdua gosiaz.

(1) *Troka*: precipicio.—(2) *Bigun*: nombre fabuloso del cazador.

Azkenez esan eutsan
«Jaunak nai izan dau,
Gaur zure birtutea
Peru ondo probau,
Bere Probidentzia
Egizu alabau,
Berak oi gaitu bada

Guztiok gobernau,
Beragaitik dirau,
Ta dabil mundu au,
Berak ekarri nau,
Estutasun onetan
Zaidazan anparau.»

FELIPE DE ARRESE Y BEITIA.

MARIARI BERE SORRERA GARBIAN.

Andra aundi bat
Zara munduan,
Barriz Zeruan
Erregiña,
Jaungoiko batek
Dontzella ta Ama
Mirari batez
Zu egiña.

Grazia danaz
Zara jantzia,
¡O zu Maria!
Edertoen,
Goiseko izar
Argia zara,
Poz-gei bakarra
Gizonaren.

Testamentuko
Zara kuchia,
Jazar-aulkia
Salomonen,
Bake-ostarku
Baita zara zu
Sasi ez dana
Suz erretzen.

Joseren zigor
Loraz josia,
Ate ichia
Erruari,
Zara sorreran
Asieratik,
Burua ausia
Luziferri.

FELIPE DE ARRESE Y BEITIA